

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปตารางถึงบรรยายตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัดและประสบการณ์ในการได้รับความรู้เรื่องยาเคมีบำบัด

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในการเตรียมและให้ยาเคมีบำบัด ได้แก่ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัด การปฏิบัติก่อนการเตรียมยา การเตรียมยาจากหลอดยา การเตรียมยาจากขวดยา การปฏิบัติขณะให้ยาหรือช่วยแพทย์ในการให้ยา การปฏิบัติเพื่อป้องกันการสัมผัสผอยละอองยา การกำจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวยาและการทำความสะอาดสถานที่เตรียมยา รวมทั้งข้อปฏิบัติอื่น ๆ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับยาเคมีบำบัด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในแต่ละด้าน

1. สภาพภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน 76 คน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	2	2.60
	หญิง	74	97.40
อายุ	20-30 ปี	46	60.50
	30 ปีขึ้นไป	30	39.50
วุฒิการศึกษาสูงสุด			
	อนุปริญญา	1	1.30
	ประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรี	3	3.90
	ปริญญาตรี	72	94.80

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน 76 คน	ร้อยละ
แผนกการพยาบาล		
อายุรกรรม	10	13.16
ศัลยกรรม	10	13.16
สูติรีเวชกรรม	6	7.89
กุมารเวชกรรม	20	26.32
ผู้ป่วยนอกและฉุกเฉิน	5	6.58
ผู้ป่วยพิเศษ	15	19.73
ผู้ป่วยบำบัดพิเศษที่ให้ยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะ	10	13.16

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 97.40 อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 60.50 วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีร้อยละ 94.70 ปฏิบัติงานในแผนกกุมารเวชกรรม ร้อยละ 26.32 รองลงมาคือ แผนกพิเศษร้อยละ 19.73 และแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม ตลอดจนแผนกผู้ป่วยบำบัดพิเศษที่ให้ยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะร้อยละ 13.16

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์

ประสบการณ์	จำนวน 76 คน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	4	5.30
1-5 ปี	25	32.90
6-10 ปี	36	47.40
10 ปีขึ้นไป	11	14.40

ตารางที่ 2 * (ต่อ)

ประสบการณ์	จำนวน 76 คน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัดในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา		
น้อยกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	65	85.50
5-10 ครั้ง/สัปดาห์	5	6.60
มากกว่า 10 ครั้ง/สัปดาห์	6	7.90

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5-10 ปี ร้อยละ 47.40 และในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา มีประสบการณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัดน้อยกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 85.50

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ที่เคยได้รับ

ความรู้ที่เคยได้รับ	จำนวน 76 คน	ร้อยละ
ความรู้ที่เคยได้รับเกี่ยวกับการเตรียมและให้ยาเคมีบำบัด		
เคย	71	93.40
ไม่เคย	5	6.60
วิธีการได้รับความรู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(จำนวน 150)	
ขณะเป็นนักศึกษา	57	38.00
ปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงาน	14	9.33
ฟังบรรยายหรืออบรมระยะสั้น	17	11.33
ค้นคว้าด้วยตนเอง	51	34.00
อื่น ๆ *	11	7.34

* ได้แก่คำแนะนำจากผู้ร่วมงาน เช่น แพทย์ พยาบาล

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมและให้ยาเคมีบำบัดร้อยละ 93.40 วิธีการได้รับความรู้คือ ได้รับขณะเมื่อเป็นนักศึกษาร้อยละ 38.00 รองลงมาคือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองร้อยละ 34.00

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติในการเตรียมและให้ยาเคมีบำบัด

ตารางที่ 4 ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัด

สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมยา	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. เตรียมยาในตู้ที่มีการเคลื่อนที่ของอากาศจากบนลงล่าง (Vertical laminar air-flow hood) ซึ่งอากาศที่เข้ามาในตู้ผ่านการกรองก่อนและเมื่ออากาศออกจากตู้จะผ่านการกรองอีกครั้ง	57.89	42.11	0	100	0.001
2. เตรียมยาในห้องเตรียมยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะ ซึ่งมีดชิดแยกจากที่เตรียมยาทั่วไป	89.47	10.53	11.84	88.16	0.001
3. เตรียมภาชนะสำหรับวางกระบอกฉีดยาที่มีพลาสติกกรองไว้และมีกระดาษซับวางทับอีกชั้นหนึ่ง	69.74	30.26	35.53	64.47	0.001
4. กระบอกฉีดยาและเข็มฉีดยาต้องใช้ชนิดที่ใช้แล้วทิ้ง (Disposable)	100	0	86.84	13.16	0.01
5. ไม่มีการสูบบุหรี่และ/หรือรับประทานน้ำ อาหาร ใกล้สถานที่เตรียมยา	97.37	2.63	93.42	6.58	NS

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมยา	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
6. เตรียมถุงพลาสติกสำหรับใส่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เพื่อเก็บแยกไปทำลายต่างหาก	100	0	93.42	6.58	NS

* Mc Nemar's test

NS : not significant

จากตารางที่ 4 ในด้านความรู้ พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 89.47 ทราบว่าการเตรียมยาเคมีบำบัดต้องเตรียมในห้องเตรียมยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะ ซึ่งมีติดแยกจากที่เตรียมยาทั่วไป กระบอกฉีดยาและเข็มฉีดยาต้องใช้แล้วทิ้ง ไม่มีการสูบบุหรี่และ/หรือรับประทานน้ำอาหารใกล้สถานที่เตรียมยาและเตรียมถุงพลาสติกไว้สำหรับใส่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เพื่อแยกเก็บทำลาย (ข้อ 2, 4, 5, 6 ตามลำดับ) พยาบาลร้อยละ 57.89 ทราบว่าต้องเตรียมยาในตู้ที่มีการเคลื่อนที่ของอากาศจากบนลงล่าง ซึ่งอากาศที่เข้ามาในตู้จะผ่านการกรองและเมื่ออากาศออกจากตู้จะผ่านการกรองอีกครั้ง

ในด้านการปฏิบัติส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.84, 93.42, 93.42) ปฏิบัติได้ถูกต้องในข้อ 4, 5, 6 ส่วนในข้อ 1, 2, 3 มีผู้ปฏิบัติน้อยเพียงร้อยละ 0, 11.84 และ 35.53 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติของพยาบาล พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติโดยมีปัญหากับเรื่องสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัดดังนี้

ข้อ 1 เตรียมยาในตู้ที่มีการเคลื่อนที่ของอากาศจากบนลงล่าง (Vertical laminar air-flow hood) ซึ่งอากาศที่เข้ามาในตู้จะผ่านการกรองก่อนและเมื่ออากาศออกจากตู้จะผ่านการกรองอีกครั้ง

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ไม่มีตู้ที่มีการเคลื่อนที่ของอากาศจากบนลงล่างในสถานที่ปฏิบัติงานร้อยละ 100 แต่มีบางรายเตรียมในตู้ที่ดัดแปลงมาใช้งานให้เหมาะสมแต่ไม่ใช่ตู้ชนิด Vertical laminar air-flow hood

ข้อ 2 เตรียมยาในห้องเตรียมยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะ ซึ่งมีติดแยกจากที่เตรียมยาทั่วไป

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ไม่มีห้องเตรียมยาเฉพาะ

ข้อที่ 3 เตรียมภาตสำหรับวางกระบอกฉีดยาที่มีพลาสติกกรองไว้และมีกระดานขั้ววางทับอีกชั้นหนึ่ง

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็นต้องทำและมีของใช้ไม่เพียงพอ

ข้อที่ 4 กระบอกฉีดยาและเข็มฉีดยาต้อง ใช้ชนิดที่ใช้แล้วทิ้ง

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ มีของใช้ไม่เพียงพอ

ส่วนข้ออื่น ๆ แตกต่างกันเล็กน้อยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 ความรู้และการปฏิบัติก่อนเตรียมยาเคมีบำบัด

การเตรียมยาเคมีบำบัด	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. ล้างมือให้สะอาดก่อนเตรียมยา	98.68	1.32	88.16	11.84	0.004
2. ล้างมือให้สะอาดหลังเตรียมยา	100	0	90.79	9.21	0.05
3. สวมเสื้อคลุมแขนยาวที่มียางรัดที่ ข้อมือและเปิดด้านหลัง	93.42	6.58	26.32	73.68	0.001
4. สวมผ้าปิดปากและจมูก	100	0	69.74	30.26	0.01
5. สวมถุงมือชนิด disposable	97.37	2.63	67.11	32.89	0.001

* Mc Nemar's test

จากตารางที่ 5 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 93.42 ทราบดีทุกข้อ ในการปฏิบัติก่อนการเตรียมยา ในด้านการปฏิบัตินั้นมีเพียงร้อยละ 26.32 ที่ปฏิบัติถูกต้องทุกขั้นตอน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกข้อ โดยมีเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติในการสวมเสื้อคลุมแขนยาวที่มียางรัดที่ข้อมือ และเปิดด้านหลังรวมทั้งการสวมผ้าปิดปากและจมูกคือ มีข้อใช้ไม่เพียงพอและคิดว่าไม่จำเป็นต้องทำเพราะสวมถุงมือก็เพียงพอแล้ว ส่วนการสวมถุงมือชนิด disposable เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ มีข้อใช้จำนวนไม่เพียงพอ

ตารางที่ 6 ความรู้และการปฏิบัติในการเตรียมยาจากหลอดยา

การเตรียมยาจากหลอดยา (Ampule)	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. ให้นิ้วมือเคาะน้ำยาที่อยู่เหนือรอยคอดของหลอดยาลงมาสู่ส่วนล่างของหลอดยาให้หมด	98.68	1.32	86.84	13.16	0.002
2. ภายหลังจากใช้ใบเลื่อยเลื่อยรอบขวดแล้วใช้ผ้ากอสหรือสำลีปราศจากเชื้อพันรอบรอยคอดของหลอดยาก่อนที่จะหัก โดยระวังไม่ให้ละอองยาแพร่กระจายไปในอากาศ	98.68	1.32	85.53	14.47	0.001
3. ขณะดูดยาระวังไม่ให้ยาหกหรือหยดลงบนพื้น	100	0	88.16	11.84	0.05

* Mc Nemar's test.

จากตารางที่ 6 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 98.68 ทราบทุกขั้นตอนของการเตรียมยาจากหลอดยา ในด้านการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 85.53 ปฏิบัติถูกต้องทุกขั้นตอน แต่เมื่อเปรียบเทียบความรู้กับการปฏิบัติของพยาบาลแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อกล่าวคือ มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติทุกขั้นตอนในการเตรียมยาเคมีบำบัดจากหลอดยา โดยไม่ได้ระบุเหตุผลว่าทำไมจึงไม่ได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องทุกขั้นตอน

ตารางที่ 7 ความรู้และการปฏิบัติในการเตรียมยาจากขวดยา

การเตรียมยาจากขวดยา (Vial)	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. ภายหลังการผสมยาด้วยน้ำกลั่น บริสุทธิ์แล้วดูอากาศจากขวดยา ก่อนที่จะเขย่าให้ยาละลาย	85.53	14.47	69.74	30.26	0.0005
2. ดูยาออกจากขวดตามปริมาณที่ ต้องการ โดยใส่อากาศเข้าไปใน จำนวนที่น้อยกว่าปริมาณน้ำยาที่ ดูดออก	85.53	14.47	71.05	28.95	0.0003

* Mc Nemar's test

จากตารางที่ 7 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 85.53 ทราบทุกข้อในการเตรียมยาจากขวด (Vial) แต่ในด้านการปฏิบัติในส่วนใหญ่อ้อยละ 69.74 ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามความรู้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ โดยมีเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น

ตารางที่ 8 ความรู้และการปฏิบัติขณะให้ยาหรือช่วยแพทย์ในการให้ยา

การปฏิบัติในขณะให้ยาหรือช่วยแพทย์ในการให้ยา	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. สวมถุงมือเมื่อต้องการให้ยาด้วยตนเอง	100	0	93.42	6.58	0.05
2. กระตุ้นให้แพทย์สวมถุงมือ เมื่อแพทย์เป็นผู้ให้	100	0	72.37	27.63	0.01
3. ในกรณีที่จะต้องเปลี่ยนเข็มใหม่ก่อนปลดเข็มเก่าออก ควรดึงลูกสูบเพื่อให้น้ำยาที่ค้างอยู่ในเข็มลงมาในกระบอกฉีดยาให้หมด และเข็มใหม่ที่ใส่ต้องมีปลอกหุ้มปลายเข็มด้วย เพื่อไม่ให้ยาไหลออกมาทางปลายเข็มหกเลอะ	96.05	3.95	89.47	10.53	0.025
4. การใส่ฟองอากาศก่อนให้ยา ให้ใช้ผ้ากอสหรือสำลีที่ปราศจากเชื้อรองรับที่ปลายเข็ม	78.95	21.05	53.95	46.05	0.0001
5. ในกรณีที่ให้ยาโดยผสมกับสารน้ำก่อนแล้วค่อย ๆ หยดเข้าทางหลอดเลือดดำ การไล่อากาศออกจากสายให้ไล่สารน้ำลงไปในผ้ากอสปราศจากเชื้อ	82.26	19.74	51.32	48.68	0.0001
6. ขณะที่กำลังให้ยาควรระมัดระวังไม่ให้มีน้ำยารั่วซึมออกมาตรงรอยต่อของหัวเข็มและใช้ผ้ากอสปราศจากเชื้อห่อหรือรองรับบริเวณรอยต่อ	96.05	3.95	76.32	23.68	0.001

* Mc Nemar's test

จากตารางที่ 8 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 78.95 มีความรู้ดีทุกข้อ ขณะให้ยาหรือช่วยแพทย์ในการให้ยา ในด้านการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 61.32 ปฏิบัติถูกต้องทุกขั้นตอน แต่เมื่อเปรียบเทียบความรู้กับการปฏิบัติของพยาบาลพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ โดยมีเหตุผลตามลำดับข้อดังนี้

ข้อ 1 สวมถุงมือเมื่อต้องการให้ยาด้วยตนเอง

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น

ข้อ 2 กระตุ้นให้แพทย์สวมถุงมือเมื่อแพทย์เป็นผู้ให้

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าแพทย์ควรมีความรู้ในการให้ยาที่ถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องได้รับคำแนะนำอีก ตลอดจนเสนอแนะให้บทบาทในการให้ยาเคมีบำบัดเป็นบทบาทของแพทย์โดยตรง

ข้อ 3 ในกรณีที่จะต้องเปลี่ยนเข็มใหม่ก่อนปลดเข็มเก่าออก ควรตั้งลูกสูบเพื่อให้น้ำยาที่ค้างอยู่ในเข็มลงมาในกระบอกฉีดยาให้หมดและเข็มใหม่ที่ใส่ต้องมีปลอดหุ้มปลายเข็มด้วยเพื่อไม่ให้ น้ำยาที่ไหลออกมาทางปลายเข็มหกเลอะ

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติไม่ได้ระบุไว้

ข้อ 4 การใส่ฟองอากาศก่อนให้ยา ให้ใช้ผ้ากอสหรือสำลีที่ปราศจากเชื้อรองรับที่ปลายเข็ม

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น ไม่ทราบ และมีบางรายใส่ฟองอากาศลงถุงพลาสติก

ข้อ 5 ในกรณีที่ให้ยาโดยผสมกับสารน้ำก่อนแล้วค่อย ๆ หยดเข้าทางหลอดเลือดดำ การไล่อากาศออกจากสายให้ไล่สารน้ำลงไปในผ้ากอสปราศจากเชื้อ

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น ไม่ทราบ และมีบางรายไล่ลงในสามรูปไตที่มีถุงพลาสติกรองรับ หรือไล่ในปลอดเข็มที่สวมอยู่แล้ว

ข้อ 6 ขณะที่กำลังให้ยาควรระมัดระวังไม่ให้มีน้ำยารั่วซึมออกมาตรงรอยต่อของหัวเข็ม และใช้ผ้ากอสปราศจากเชื้อห่อหรือรองรับบริเวณรอยต่อต่าง ๆ

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น และคิดว่าไม่มีโอกาสรั่วได้ในระบบ

ตารางที่ 9 ความรู้และการปฏิบัติเพื่อป้องกันการสัมผัสฝอยละอองยา

การปฏิบัติเพื่อป้องกันการสัมผัส ฝอยละอองยา	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. ถ้าผิวหนังสัมผัสกับยาที่หก ควรล้างบริเวณนั้นด้วยน้ำยาและสบู่ปริมาณมาก ๆ	98.68	1.32	93.42	6.58	0.045
2. ถ้ายาเข้าตาควรล้างด้วยน้ำหรือน้ำเกลือปริมาณมาก ๆ	98.68	1.32	76.32	23.68	0.001
3. ถ้ายาหกหรือหยดบนพื้นในปริมาณมาก หรือขวดยาแตก ผู้ที่ทำความสะอาด ควรสวมถุงมือสองชั้น ขึ้นนอกเป็นถุงมือชนิดหนาป้องกันแก้วบาด แล้วใช้ผ้าเปียกเช็ดบริเวณที่มีน้ำยาหกหลาย ๆ ครั้ง	90.79	9.21	63.16	36.84	0.001
4. สวมถุงมือทุกครั้งสัมผัสกับภาชนะบรรจุปัสสาวะ อาเจียน หรือสิ่งปฏิกูลที่ออกมาจากตัวผู้ป่วย	94.74	5.26	86.84	13.16	0.05

* Mc Nemar's test

จากตารางที่ 9 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90.79 ทราบดีในทุกข้อในการป้องกันการสัมผัสฝอยละอองยา ในด้านการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 63.16 ปฏิบัติทุกขั้นตอน เมื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติของพยาบาล พบว่า มีข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อคือ มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติตาม โดยมีเหตุผลตามลำดับข้อดังนี้

ข้อ 1 ถ้าผิวหนังสัมผัสกับยาที่หก ควรล้างบริเวณนั้นด้วยน้ำยาและสบู่ปริมาณมาก ๆ
เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ยังไม่เคยพบเหตุการณ์ดังกล่าว

ข้อ 2 ถ้ายาเข้าตาควรล้างด้วยน้ำหรือน้ำเกลือปริมาณมาก ๆ

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ยังไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น

ข้อ 3 ถ้ายาหกหรือหยดบนพื้นในปริมาณมากหรือชวดยาแตก ผู้ที่ทำความสะอาดควรสวมถุงมือสองชั้น ขึ้นนอกเป็นถุงมือชนิดหนาป้องกันแก้วบาด แล้วใช้ผ้าเปียกเช็ดบริเวณที่มีน้ำยาหกหลาย ๆ ครั้ง

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ มีคนงานทำแทน และส่วนใหญ่ไม่เคยทำยาหก

ข้อ 4 สวมถุงมือทุกครั้งสัมผัสกับภาชนะบรรจุส่วระ อาเจียน หรือสิ่งปฏิกูลที่ออกมาจากตัวผู้ป่วย

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น ซึ่งส่วนใหญ่ในจุดนี้พยาบาลไม่ได้กระทำด้วยตนเอง

ตารางที่ 10 ความรู้และการปฏิบัติกรกำจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เปื้อนยาและการทำความสะอาดสถานที่เตรียมยา

การกำจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เปื้อนยาและการทำความสะอาดสถานที่เตรียมยา	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Value*
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. เก็บวัสดุที่เปื้อนยาแล้วทุกชนิดรวมในถุงพลาสติกหรือกล่องที่มีพลาสติกบุด้านในและปิดปากถุงหรือกล่อง ให้มิดชิด	94.74	5.26	85.53	14.47	0.0027
2. ทำเครื่องหมายเช่น ปากะบาทสีแดงที่ข้างถุงหรือกล่องที่มีวัสดุเปื้อนยา	92.11	7.89	64.47	35.53	0.001
3. ให้นำกล่องหรือถุงที่ใส่วัสดุเปื้อนยาไปเข้าเตาเผาที่อุณหภูมิ 1,800-2,000 ^o ฟ. หรือ 1,000 ^o ซ.	56.58	43.42	38.16	61.84	0.002
4. ทำความสะอาดตู้และบริเวณที่เตรียมยาด้วยแอลกอฮอล์ 70%	78.95	21.05	56.58	43.42	0.001

* Mc Nemar's test

จากตารางที่ 10 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 78.95 ทราบดีในข้อ 1, 2 และ 4 ส่วนด้านการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 85.63 ปฏิบัติได้ถูกต้องในข้อ 1

เมื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในการกำจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เปื้อนยาและการทำความสะอาดที่เตรียมยาพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติ โดยมีเหตุผลตามลำดับข้อดังนี้

ข้อ 1 เก็บวัสดุที่เปื้อนยาแล้วทุกชนิดรวมในถุงพลาสติกหรือกล่องที่มีพลาสติกบุด้านในและปิดปากถุงหรือกล่องให้มิดชิด

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่าไม่จำเป็น

ข้อ 2 ทำเครื่องหมายเช่น กากะบาดสีแดงที่ข้างถุงหรือกล่องที่มีวัสดุเปื้อนยา

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ขອງใช้ไม่เพียงพอ หน่วยงานไม่มีวัสดุให้ใช้และเป็นความเคยชิน

ข้อ 3 ให้นำกล่องหรือถุงที่ใส่วัสดุเปื้อนยาไปเข้าเตาเผาที่อุณหภูมิ $1,800-2,000^{\circ}$ ฟ. หรือ $1,000^{\circ}$ ซ.

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ส่งแยกไปแล้วไม่ทราบว่าถูกทำลายอย่างไร

ข้อ 4 ทำความสะอาดตู้และบริเวณที่เตรียมยาด้วยแอลกอฮอล์ 70%

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คนงานเป็นผู้ทำความสะอาด ใช้น้ำยา Lysol เช็ดแต่ไม่ได้ทำทุกครั้งภายหลังการเตรียมยา

ตารางที่ 11 ความรู้และการปฏิบัติของข้อควรปฏิบัติอื่น ๆ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับยาเคมีบำบัด

ข้อควรปฏิบัติอื่น ๆ	ความรู้ 76 คน		การปฏิบัติ (76 คน)		p Valu
	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	
1. ควรเข้ารับการตรวจสุขภาพก่อนทำงาน โดยเฉพาะการตรวจนับเม็ดเลือดทั้ง 3 ชนิด และการตรวจที่ผิวหนัง เยื่อบุช่องปากช่องจมูก	69.74	30.26	11.84	88.16	0.001
2. ควรเข้ารับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้ง (ตามข้อ 1)	82.89	17.11	26.32	73.68	0.001
3. ควรเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ในการเตรียมยาอย่างถูกวิธี	90.79	9.21	25.00	75.00	0.001
4. หึงตั้งครรภ์ไม่ควรกระทำหน้าที่เตรียมยา ผสมยาและให้ยาเคมีบำบัด	89.47	10.53	55.26	44.74	0.001

* Mc Nemar's test

จากตารางที่ 11 ในด้านความรู้พยาบาลส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 69.74 ทราบดีในทุกข้อ แต่ในด้านการปฏิบัติมีเพียงร้อยละ 11.84 ที่ปฏิบัติในทุกขั้นตอน

เมื่อเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติอื่นๆ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับยาเคมีบำบัดพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ โดยมีเหตุผลตามลำดับข้อดังนี้

ข้อ 1 ควรเข้ารับการตรวจสุขภาพก่อนทำงาน โดยเฉพาะการตรวจนับเม็ดเลือดทั้งสามชนิด การตรวจพิเศษที่ผิวหนัง เยื่อบุช่องปากและจมูก

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ คิดว่ายังไม่จำเป็น ไม่ได้เตรียมยาฉีดบ่อย

ข้อ 2 ควรเข้ารับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้ง (ตามข้อ 1)
 เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ไม่มีบริการดังกล่าวเป็นประจำ (Routine) ไม่มีนโยบาย
 จากผู้บริหาร

ข้อ 3 ควรเข้ารับการอบรมให้ความรู้ในการเตรียมยาอย่างถูกวิธี

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ไม่มีการอบรมดังกล่าว

ข้อ 4 หญิงตั้งครรภ์ไม่ควรกระทำหน้าที่เตรียมยา ผสมยา และให้ยาเคมีบำบัด

เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติคือ ยังไม่เคยอยู่ในสถานภาพดังกล่าว

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในแต่ละด้าน

ความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในแต่ละด้าน	r*	p Value
1. สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัด	0.27	NS
2. การปฏิบัติก่อนการเตรียมยา	0.24	NS
3. การเตรียมยาจากหลอดยา	0.45	< 0.01
4. การเตรียมยาจากขวดยา	0.65	< 0.01
5. การปฏิบัติในขณะที่ให้ยาหรือช่วยแพทย์ในการให้ยา	0.46	< 0.01
6. การปฏิบัติเพื่อป้องกันการสัมผัสผ้อยละของยา	0.37	< 0.01
7. การกำจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เปื้อนยาและการทำความสะอาด สถานที่เตรียมยา	0.59	< 0.01
8. ข้อควรปฏิบัติอื่น ๆ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ ยาเคมีบำบัด	0.45	< 0.01

* Pearson's Correlation Coefficient

NS : not significant

จากตารางที่ 12 ส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้และการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้านอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยถึงน้อยมาก ระหว่าง 0.24-0.65 ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-Value} < 0.05$) ทุกด้านยกเว้นด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมยาเคมีบำบัดและการปฏิบัติก่อนการเตรียมยา